

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФІНАНСИ

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи
студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво»
напряму підготовки 6.03050801 – «Фінанси і кредит»

Частина 3

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри фінансів,
банківської справи та
страхування
Протокол № 13
від «14» квітня 2016 р.

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2016

Фінанси. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.03050801 – «Фінанси і кредит» Частина 3 // Укл. Парубець О.М., Кальченко О.М. – Чернігів: ЧНТУ, 2016. – 44 с.

Укладачі: Парубець Олена Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент
Кальченко Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Ільчук В.П., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор

Рецензент: Шишкіна О.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 Практичне заняття № 15	
Тема: Становлення і розвиток страхового ринку України.....	5
2 Практичне заняття № 16	
Тема: Роль фінансового ринку в економіці держави.....	12
3 Практичне заняття № 17	
Тема: Механізм фінансового менеджменту.....	18
4 Практичне заняття № 18	
Тема: Фінансова безпека держави.....	22
5 Практичне заняття № 19	
Тема: Складові ланки та грошові потоки міжнародних фінансів.....	27
6 Практичне заняття № 20	
Тема: Фінансові системи країн з розвинутою ринковою економікою.....	35
7 Практичне заняття № 21	
Тема: Особливості фінансів Європейського союзу.....	36
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	38

ВСТУП

Дисципліна «Фінанси» є нормативною і належить до циклу природничо-наукової та загальноекономічної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки 6.030508 – «Фінанси і кредит».

Вивчення дисципліни «Фінанси» сприяє формуванню у майбутнього фахівця системи знань щодо сутності та функцій фінансів як відносин з приводу утворення, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів грошових ресурсів; здійснення фінансової політики, функціонування податкового механізму, бюджетних відносин; значна увага приділяється вивченню фінансів підприємств, функціонування страхового та фінансового ринку, механізму зовнішньоекономічних відносин.

Предметом вивчення курсу є фінансові відносини, що виникають на різних рівнях економічної системи між державою, юридичними та фізичними особами.

Метою курсу є вивчення сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту та національного доходу на макро- і мікрорівнях. Їх знання необхідні майбутньому спеціалісту щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси які відбуваються в суспільстві, розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів підприємницьких структур, розробляти і вирішувати актуальні питання теорії і практики фінансової політики держави.

Головні завдання курсу полягають у:

- вивченні сутності і характерних ознак фінансів, їх ролі і місця в економічній системі, засад фінансової політики держави та механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії;

- виявленні закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення і розкриття шляхів використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; впливу фінансів на відтворювальні процеси;

- визначенні сукупності заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з важелів економічної політики держави.

В процесі опанування курсу «Фінанси» студенти повинні одержати навички та досвід дослідження фінансово-економічних явищ та процесів, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах ринкової економіки.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню наукового рівня економічного мислення майбутнього фахівця, що необхідно при засвоєнні прикладних економічних наук та вирішенні конкретних задач практики господарювання.

Методичні вказівки призначені для застосування в навчальному процесі студентами денної форми навчання під час аудиторних занять і самостійної роботи .

Змістовий модуль 1. Страховий і фінансовий ринок України

Практичне заняття № 15

Тема: Становлення і розвиток страхового ринку України

Питання для обговорення

1. Економічна сутність та необхідність страхування.
2. Функції страхування.
3. Роль страхування в розвитку сучасних суспільних соціально-економічних відносин.
4. Особливості фінансових відносин у страховій сфері.
5. Принципи добровільного та обов'язкового страхування.
6. Класифікація страхових послуг, яка використовується на сучасному етапі.
7. Сутність та мета використання перестраховування.
8. Доходи та витрати страховика.
9. Сутність страхового ринку. Складові страхового ринку в Україні.
10. Страхові посередники, що діють на страховому ринку.
11. Вплив зовнішнього середовища на розвиток страхового ринку.
12. Нагляд за страховою діяльністю в Україні.
13. Етапи формування страхового ринку України.
14. Основні тенденції розвитку страхового ринку України.

Теми для індивідуальної роботи студентів

1. Форми й методи утворення та використання страхового фонду.
2. Особливості проведення перестраховування в Україні.
3. Стан та перспективи розвитку перестраховування в Україні.
4. Особливості оподаткування страхової діяльності.
5. Оцінка ефективності діяльності страхової компанії.
6. Особливості проведення обов'язкового страхування в Україні.
7. Роль та значення страхування для соціально-економічного розвитку країни.
8. Страхування як джерело внутрішніх інвестицій в економіку країни.
9. Інвестиційна діяльність страховиків: закордонний досвід.
10. Напрямки підвищення фінансової надійності страхової організації.
11. Структура та інфраструктура страхового ринку в Україні.
12. Особливості організації державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
13. Становлення та розвиток страхового ринку в Україні.
14. Реформування органів державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
15. Стан та перспективи розвитку особистого страхування в Україні.
16. Стан та перспективи розвитку майнового страхування в Україні.

Тестові завдання

1. Прибуток від страхової діяльності формується за рахунок:

- а) зароблених страхових премій;
- б) одержаних комісійних винагород за передачу ризиків на перестраховання;
- в) доходів від розміщення тимчасово вільних коштів;
- г) комісійних винагород страховим посередникам.

2. Частина тарифу, яка призначена для покриття витрат на проведення страхування, називається:

- а) брутто-тариф;
- б) нетто-тариф;
- в) навантаження;
- г) правильної відповіді немає.

3. Плата за страхування, яку страхувальник вносить страховику відповідно до договору страхування, називається:

- а) страховим тарифом;
- б) страховою сумою;
- в) страховою премією;
- г) тантьємою.

4. При передачі ризику на перестраховання комісійні винагороди за перестраховання отримує:

- а) перестраховик;
- б) цедент;
- в) як перестраховик, так і цедент;
- г) правильної відповіді немає.

5. За наявності кількох страхових полісів зі страхування одного й того самого об'єкта виплата відшкодування в повному обсязі:

- а) не відбувається;
- б) відбувається тільки з особистого страхування;
- в) відбувається тільки зі страхування відповідальності;
- г) відбувається тільки зі страхування майна.

6. Страхова премія – це:

- а) винагорода страхувальнику за беззбиткове проходження договору страхування;
- б) оплата послуг страхового брокера;
- в) плата страхувальника за страхування;
- г) правильної відповіді немає.

7. Якої функції не виконує страхування?

- а) фіскальної;
- б) розподільної;
- в) превентивної;
- г) захисної?

8. Страхування - це:

- а) одержання страховиком прибутку внаслідок страхового випадку;

б) фінансовий механізм для передачі суб'єктом власних ризиків страховику на договірній платній основі;

в) система компенсації збитків, нанесених страхувальникові за рахунок власних коштів страховика;

г) соціальний фонд допомоги особам, що одержали збитки внаслідок нещасних випадків або катастроф.

9. Які з перерахованих видів страхування відносяться до страхування відповідальності?

а) страхування від нещасних випадків;

б) страхування майна від збитку, нанесеного третіми особами;

в) страхування вантажів;

г) страхування підприємств – джерел підвищеної небезпеки?

10. Існують наступні галузі страхування:

а) обов'язкове;

б) медичне;

в) особисте;

г) страхування від нещасних випадків.

11. Яке майно підлягає страхуванню згідно з основним договором?

а) Майно, отримане підприємством за договором майнового найму;

б) продукція, отримана від населення для переробки, зберігання;

в) усе майно, що належить підприємству;

г) майно на час проведення експериментальних або дослідницьких робіт.

12. Функція накопичення коштів характерна для:

а) страхування від нещасних випадків;

б) змішаного страхування життя;

в) медичного страхування;

г) правильної відповіді немає.

13. У якому співвідношенні перебувають страхова медицина і медичне страхування:

а) не пов'язані між собою;

б) медичне страхування – це складова страхової медицини;

в) страхова медицина – це складова медичного страхування;

г) це одне і теж?

14. Страхова виплата - це:

а) плата за страхування;

б) компенсація збитків;

в) комісійні страхового агента;

г) правильної відповіді немає.

15. Тантьєма виплачується:

а) перестраховику за рахунок первинних страхових платежів;

б) цеденту за рахунок прибутку, отриманого перестраховиком за прийнятими до перестраховання ризиками;

в) цеденту за рахунок інвестиційного доходу перестраховика;

г) перестраховику за рахунок інвестиційного доходу цедента.

16. Укладання угоди перестраховання необхідне, якщо:

а) страховик має намір знизити безумовну франшизу щодо договору страхування;

б) страховик приймає на страхування суми ризиків, що перевищують його власні можливості;

в) страховик не є резидентом України;

г) страховик займається укладанням угод щодо страхування життя.

17. Договори факультативного перестраховання характеризуються:

а) волею вибору цедента в тім, які ризики й у якій частці передавати до перестраховання;

б) волею перестраховика визначати свою участь у покритті ризиків;

в) індивідуальним підходом до встановлення ціни кожного переданого ризику;

г) усі відповіді правильні.

18. До фінансових доходів страховика відносять:

а) комісійні за перестраховання;

б) доходи від участі в капіталі;

в) страхові премії (внески);

г) відсотки за депозитами.

19. Фінансовий результат від звичайної діяльності страховика до оподаткування визначається залежно від...

а) фінансового результату від операційної діяльності;

б) доходів та витрат від фінансової діяльності;

в) інших звичайних доходів та витрат страховика;

г) усі відповіді правильні.

20. Фактичний запас платоспроможності страховика збільшується за таких умов:

а) збільшення суми активів;

б) збільшення зобов'язань страховика;

в) збільшення нематеріальних активів;

г) усі відповіді правильні.

21. Страховий брокер - це:

а) суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює посередницьку діяльність на страховому ринку на підставі доручень страховика та від його імені;

б) юридична особа, яка працює на одного страховика;

в) страхова фірма, яка надає клієнтам свої страхові послуги;

г) суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює посередницьку діяльність на страховому ринку від свого імені по дорученням страхувальників.

22. Страховий агент (фізична особа):

а) діє від імені та за дорученням страховика, виконуючи частину його страхової діяльності;

б) продає різні поліси однієї страхової фірми за комісійні від покупця;

в) продає тільки один вид полісу різних страховиків за комісійні від покупця;

г) діє від імені та за дорученням страхувальника.

23. Попит на страхові послуги на ринку формують:

- а) страхові компанії;
- б) засоби масової інформації;
- в) стан безпеки у суспільстві;
- г) законодавчі органи країни.

24. До нестрахових посередників відносять:

- а) актуаріїв;
- б) брокерів;
- в) рекламні агентства;
- г) юридичних консультантів.

25. Моторне транспортне (страхове) бюро України – це:

- а) спеціалізована страхова компанія;
- б) страховий пул;
- в) асоціація страховиків, що здійснює керівництво страхуванням відповідальності власників автотранспортних засобів;
- г) всі відповіді правильні.

26. Які з перелічених далі функцій виконує Ліга страхових організацій України?

- а) надає дозвіл на перестрахування ризиків у нерезидентів;
- б) здійснює реєстрацію страхових посередників;
- в) сприяє вдосконаленню страхового законодавства;
- г) надає інформаційні та навчальні послуги своїм членам;
- д) підтримує міжнародні контакти зі страховими об'єднаннями.

27. Метою державного нагляду за страховою діяльністю є:

- а) контроль над кількістю страхових компаній;
- б) контроль над платоспроможністю страховиків;
- в) контроль над дотриманням правил страхування;
- г) усі відповіді неправильні.

28. Функції державного органу по нагляду за страховою діяльністю в Україні виконує:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство Фінансів України;
- в) Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг;
- г) Департамент торгівлі.

29. Юридичні та фізичні особи, зареєстровані у встановленому порядку в якості підприємців, які здійснюють діяльність по страхуванню від свого ім'я та представляють інтереси страховика або страхувальника називаються:

- а) страховики;
- б) страхувальники;
- в) страхові брокери;
- г) страхові агенти.

30. Централізована модель регулювання страхового ринку характеризується:

- а) уніфікацією вимог до страхових компаній;

- б) автономністю органів страхового нагляду;
- в) наявністю єдиного органу страхового нагляду;
- г) усі відповіді правильні.

31. Страховики в Україні повинні одержувати ліцензію на проведення:

- а) тільки обов'язкового страхування;
- б) тільки добровільного страхування;
- в) як добровільного, так і обов'язкового страхування;
- г) правильної відповіді немає.

32. Згідно з Законом України “Про страхування”, страховиками визнаються юридичні особи, створені у формі:

- а) товариства з обмеженою відповідальністю;
- б) повного товариства;
- в) акціонерного товариства;
- г) товариства з додатковою відповідальністю.

33. Норматив витрат на ведення справи з обов'язкових видів страхування встановлюється:

- а) страховиком;
- б) страхувальником;
- в) Постановою Кабінету Міністрів України;
- г) Нацкомфінпослуг.

34. Обов'язками страхувальника є:

а) протягом двох робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати або страхового відшкодування;

б) повідомити про інші діючі договори страхування щодо цього об'єкта страхування;

в) відшкодувати витрати при настанні страхового випадку щодо запобігання або зменшення збитків, якщо це передбачено умовам договору;

г) всі відповіді правильні.

35. Обов'язкові умови договору страхування:

а) є необхідними для договорів певного виду. Вони визнаються такими у відповідних законодавчих актах, зокрема у страховій практиці: об'єкт страхування, страхова сума, строк дії договору страхування, порядок внесення змін у договір, тощо;

б) це умови, які є в будь-якому договорі та передбачені законодавством на випадок, якщо сторони не захочуть встановити інше. Це відомості про місце укладання договору, форму договору та ін.;

в) встановлені сторонам законодавством для узгодження. У договорах страхування це, наприклад, реквізити сторін, умови оплати, строк початку страхового захисту, тощо;

г) вносяться в договір за бажанням сторін. Законодавством дозволено встановлювати в договорі за взаємною згодою будь-які, але такі, що не суперечать закону, умови, що сприяє максимальному врахуванню побажань сторін.

Ситуації для обговорення

1. Дайте характеристику стану страхування в Україні.
2. Визначте фактори, які впливають на розвиток страхування в сучасних умовах.
3. Визначте перспективні напрямки розвитку страхування в Україні.
4. Визначте основні поняття, які використовуються в страхуванні відповідно до Закону України “Про страхування”.
5. Розкрийте класифікацію страхових відносин.
6. Дайте характеристику фінансових відносин страхових компаній.
7. Розкрийте сутність:
 - майнового страхування;
 - страхування економічних ризиків;
 - особового страхування;
 - страхування відповідальності.
8. Обґрунтуйте необхідність перестраховання для забезпечення сталості страхових операцій.
9. Обґрунтуйте необхідність забезпечення платоспроможності страхових компаній.
10. Розробіть структурно-логічну схему державних наглядових органів у страховому бізнесі.
11. Проведіть аналіз державного регулювання страхових ринків в економічно розвинених країнах.
12. Проведіть аналіз діяльності страховиків на вітчизняному страховому ринку та визначте перспективні напрямки їх розвитку.
13. Проведіть аналіз сучасного стану конкуренції між страховими компаніями на вітчизняному страховому ринку. Зробіть висновки.
14. Проведіть аналіз діяльності страхових посередників на вітчизняному страховому ринку та визначить перспективні напрямки їх розвитку.
15. Що таке страховий ринок і як співвідносяться між собою поняття «страховий ринок» та «страхове господарство»?
16. Охарактеризуйте сучасний стан страхового ринку України та перспективи його розвитку.
17. Розкрийте проблему капіталізації українських страхових компаній та її роль для розвитку національної страхової економіки.
18. У чому полягають особливості українського страхового ринку як частини світового страхового господарства?
19. Визначте місце іноземних страховиків на страховому ринку України.
20. Охарактеризуйте основні цілі Концепції розвитку страхового ринку України.
21. Охарактеризуйте вплив зовнішнього середовища на стан розвитку страхування в Україні.
22. Розкрийте зміст державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
23. Як розраховуються фінансові результати страхових компаній?

Перелік посилань

Навчальна література: [1-16].

Законодавча і нормативна база: [4; 8; 12; 13; 14; 15; 16; 26].

Періодичні видання: [1, 2].

Додаткова література: [4, 9; 10; 21; 22; 23; 24; 25; 31; 35].

Електронні ресурси [3; 4; 7; 8; 10].

Практичне заняття № 16

Тема: Роль фінансового ринку в економіці держави

Питання для обговорення

1. Сутність поняття «фінансовий ринок».
2. Визначення фінансового ринку за економічною сутністю.
3. Визначення фінансового ринку з організаційного погляду.
4. Мета функціонування фінансового ринку.
5. Сутність механізму функціонування фінансового ринку.
6. Функції фінансового ринку.
7. В чому полягає сегментація фінансового ринку?
8. Класифікація фінансового ринку за видами фінансових активів.
9. Класифікація фінансового ринку за періодом обертання фінансових активів.
10. Класифікація фінансового ринку за організаційними формами.
11. Класифікація фінансового ринку за регіональною ознакою.
12. Класифікація фінансового ринку за швидкістю реалізації угод.
13. Класифікація фінансового ринку за умовами обігу фінансових інструментів.
14. Складові ринку грошей.
15. Складові ринку капіталів.
16. Сутність поняття фінансові інструменти.
17. Основні фінансові інструменти.
18. Класифікація фінансових інструментів за видами фінансових ринків.
19. Класифікація фінансових інструментів за періодами обертання.
20. Класифікація фінансових інструментів за характером фінансових зобов'язань.
21. Класифікація фінансових інструментів за пріоритетною значимістю.
22. Класифікація фінансових інструментів за гарантованістю рівня доходності
23. Класифікація фінансових інструментів за рівнем ризику

Теми для індивідуальної роботи студентів

1. Місце і роль фінансового ринку в системі ринкових відносин (представити у вигляді схеми).

2. Взаємовідносини продавців та покупців на фінансовому ринку(представити у вигляді схеми).
3. Правове регулювання фінансового ринку в Україні.
4. Структура фінансового ринку та його суб'єкти.
5. Фінансові інструменти фінансового ринку, їх економічна й правова природа.
6. Міжнародні стандарти розвитку фінансового ринку.
7. Становлення та розвиток фінансового ринку в Україні.

Тестові завдання

1. Фінансовий ринок — це:

- а) специфічна сфера грошових відносин, яка функціонує а умов наявності в економіці реальних власників;
- б) ринок, який складається з ринку цінних паперів та ринок позичкових капіталів;
- в) сукупність економічних відносин у сфері трансформації тимчасово вільних коштів у позичковий капітал через фінал сово-кредитні інститути та ринок цінних паперів на основі попиту та пропозиції.

2. Фінансовий ринок — це механізм:

- а) утворення капіталу;
- б) використання капіталу;
- в) перерозподілу капіталу;
- г) акумуляції капіталу.

3. Фінансовий ринок за інституційною ознакою поділяється на:

- а) ринок грошей та ринок капіталів;
- б) фінансово-кредитні інститути та ринок цінних паперів;
- в) обліковий та міжбанківський ринок;
- г) ринок позичкових зобов'язань та валютний ринок;
- д) ринок банківських кредитів та депозитів.

4. Фінансовий ринок за часовою ознакою поділяється на:

- а) ринок грошей та ринок капіталів;
- б) обліковий та міжбанківський ринок;
- в) кредитний ринок та фондовий ринок;
- г) ринок позичкових зобов'язань та валютний ринок.

5. До ринку капіталів належить:

- а) фондовий та валютний ринок;
- б) ринок грошей та довгострокових банківських кредитів та депозитів;
- в) обліковий, міжбанківський, валютний ринок;
- г) ринок цінних паперів, середньо- та довгострокових банківських кредитів.

6. До грошового ринку належить:

- а) фондовий та валютний ринок;
- б) ринок капіталів, довгострокових банківських кредитів та депозитів;

в) обліковий, міжбанківський, валютний ринок;
г) ринок грошових сурогатів та середньострокових фінансових інструментів.

7. До ринку цінних паперів належить:

- а) ринок грошей та ринок капіталів;
- б) первинний та вторинний ринок цінних паперів;
- в) біржовий та «вуличний» ринок;
- г) обліковий, міжбанківський та валютний ринок.

8. Суб'єкти фінансового ринку, що вкладають свої кошти в цінні папери суто з метою отримання доходу — це:

- а) фінансові посередники;
- б) емітенти;
- в) індивідуальні інвестори;
- г) портфельні інвестори;
- д) стратегічні інвестори;
- е) інституціональні інвестори.

9. Кредитори та позичальники — це суб'єкти:

- а) страхового ринку;
- б) ринку позичкових капіталів;
- в) ринку цінних паперів;
- г) ринку нерухомості.

10. Об'єктами фінансового ринку є:

- а) фінансово-кредитні інститути;
- б) інститути інфраструктури фінансового ринку;
- в) держава, господарчі суб'єкти та домашні господарства;
- г) інструменти фінансового ринку;
- д) продавці та покупці фінансових активів.

11. Емітенти — це:

- а) суб'єкти, що залучають фінансові ресурси;
- б) суб'єкти, що вкладають грошові кошти у фінансові інструменти;
- в) суб'єкти, що перерозподіляють фінансові ресурси;
- г) суб'єкти, що реалізують різні види страхових послуг.

12. Суб'єкти фінансового ринку, що купують контрольний пакет акцій для здійснення управління підприємством — це:

- а) фінансові посередники;
- б) емітенти;
- в) індивідуальні інвестори;
- г) портфельні інвестори;
- д) стратегічні інвестори;
- е) інституціональні інвестори.

13. До боргових фінансових інструментів належать:

- а) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
- б) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;

в) державні та корпоративні облігації, казначейські та комерційні векселі, чеки;

г) первинні фінансові інструменти та деривативи.

14. За характером фінансових зобов'язань фінансові інструменти поділяються на такі:

а) інструменти грошового ринку, інструменти валютного ринку, інструменти страхового ринку, інструменти ринку цінних паперів, інструменти ринку золота та нерухомості;

б) короткострокові та довгострокові фінансові інструменти;

в) боргові та дольові;

г) первинні та вторинні;

д) з фіксованим та невизначеним доходом.

15. Деривативи в основному використовуються для:

а) отримання дивідендів;

б) отримання процентів;

в) засвідчення права власності на депозит в банку;

г) хеджування цінового ризику;

д) обслуговування операцій на ринку позичкових капіталів.

16. Фінансові інститути на фінансовому ринку — це:

а) емітенти;

б) інвестори;

в) посередники;

г) споживачі;

д) зберігачі.

17. Обліковий та міжбанківський ринок — це частини:

а) ринку грошей;

б) ринку капіталів;

в) валютного ринку;

г) фондового ринку.

18. До дольових фінансових інструментів належать:

а) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;

б) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;

в) державні та корпоративні облігації, казначейські та комерційні векселі, чеки;

г) первинні фінансові інструменти та деривативи;

д) акції, паї, інвестиційні сертифікати.

19. Ринок цінних паперів — це частина:

а) ринку грошей;

б) ринку капіталів;

в) валютного ринку;

г) ринку банківських кредитів.

20. Спеціалізовані небанківські установи — це:

а) НБУ, спеціалізовані комерційні банки, пенсійні фонди;

- б) інвестиційні банки, ощадні банки, іпотечні банки, кредитні спілки;
- в) страхові компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки, іпотечні та ощадні банки;
- г) кредитні спілки, фінансові фонди, інвестиційні та страхові компанії, пенсійні фонди.

21. Валютний ринок — це частина:

- а) ринку грошей;
- б) ринку капіталів;
- в) ринку банківських кредитів;
- г) фондового ринку;
- д) облікового та міжбанківського ринку.

22. До вторинних фінансових інструментів належать:

- а) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
- б) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;
- в) державні та корпоративні облігації, казначейські та комерційні векселі, чеки, деривативи;
- г) ф'ючерсні та форвардні угоди, опціони, свопи, варанти;
- д) акції, паї, інвестиційні сертифікати, ф'ючерсні та форвардні угоди.

23. Яка з організаційних структур є ключовими на фінансовому ринку:

- а) лізингові компанії;
- б) пенсійні фонди;
- в) страхові компанії;
- г) фондові біржі?

24. Вторинний ринок цінних паперів — це:

- а) продаж і купівля цінних паперів, які щойно випущені;
- б) купівля і продаж раніше випущених цінних паперів;
- в) мобілізація цінних паперів;
- г) немає правильної відповіді.

25. Емітентом називається юридична особа, яка:

- а) купує цінні папери;
- б) випускає цінні папери;
- в) продає цінні папери;
- г) немає правильної відповіді.

26. Відповідно до чинного законодавства України банківська система складається з рівнів:

- а) одного;
- б) двох;
- в) трьох;
- г) чотирьох.

27. Який із зазначених цінних паперів не є борговим зобов'язанням:

- а) облігація;
- б) казначейське зобов'язання держави;
- в) акція;

г) вексель?

28. Які акції гарантують виплату дивідендів у заздалегідь зазначеному розмірі, незалежно від суми отриманого прибутку:

- а) іменні акції;
- б) прості;
- в) привілейовані;
- г) акції на пред'явника?

29. Кого з перелічених осіб можна вважати співвласником компанії:

- а) власників акцій;
- б) власників казначейських білетів;
- в) власників облігацій?

30. Основною установою, що здійснює державне регулювання ринку цінних паперів, є:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Національний банк України;
- в) Нацфінпослуг;
- г) Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку.

Ситуації для обговорення

1. Які чинники визначають сучасні тенденції розвитку фінансового ринку в Україні?
2. За якими ознаками здійснюється класифікації фінансового ринку?
3. Хто є суб'єктами фінансового ринку?
4. Що є об'єктом фінансового ринку?
5. Які фінансові інструменти обертаються на фінансовому ринку України?
6. Яку роль виконують домогосподарства як суб'єкт фінансового ринку?
7. Яким чином держава втручається у функціонування фінансового ринку?
8. Які заходи здійснює Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України?
9. Що таке валютний курс і які методи його визначення?
10. Що таке валютне регулювання?
11. Які чинники впливають на формування та функціонування валютного ринку?
12. Яку діяльність здійснюють страхові компанії на фінансовому ринку України?
13. З якою метою створюються фондові біржі?
14. Як формуються доходи фондової біржі?
15. Які операції здійснюються на фондових біржах?
16. Які структурні утворення належать до інфраструктури фінансового ринку?
17. Які функції виконують фінансові посередники на фінансовому ринку України?

18. В чому різниця біржового та позабіржового способу розміщення цінних паперів?

Перелік посилань

Навчальна література: [1-16].

Законодавча і нормативна база: [1; 2; 3; 5;6; 9; 22; 23; 25].

Періодичні видання: [1;2].

Додаткова література: [2; 11; 26; 27; 32; 33; 34; 38; 40; 41; 42].

Електронні ресурси [1;2; 3; 4; 8; 9; 10;11]

Змістовий модуль 2. Фінансовий менеджмент і фінансова безпека держави

Практичне заняття № 17

Тема: Механізм фінансового менеджменту

Питання для обговорення

1. Сутність і мета фінансового менеджменту.
2. Основні завдання фінансового менеджменту.
3. Основні етапи розробки стратегії фінансового менеджменту
4. Параметрами оцінка ефективності розробленої стратегії.
5. Сутність тактичних цілей і завдань фінансового менеджменту.
6. Сутність стратегічного фінансового менеджменту.
7. Основні принципи фінансового менеджменту.
8. Функції фінансового менеджменту.
9. Суб'єктами і об'єктами фінансового менеджменту.
10. Роль керівника фінансової служби підприємства у процесі підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень.
11. Системи забезпечення механізму фінансового менеджменту.
12. Зовнішнє і внутрішнє середовищем організації та формами їх впливу на фінансові рішення.
13. Особливості фінансового менеджменту пов'язані з формою власності і сферою здійснення бізнесу.

Теми для індивідуальної роботи студентів

- 1 Ефективні моделі прийняття бізнес-рішень.
2. Поняття про декурсивну та антисипативну ставки.
3. Методи модифікацій процентів: точний (АСТ/АСТ), банківський, комерційний.
4. Управління ризиком та дохідністю: складові процентної ставки, використання формули Фішера для аналізу складових процентної ставки.

5. Комбіновані проценти: банківська практика нарахування складних процентів.

6. Методи оцінки вартості цінних паперів.

7. Раціональний підхід до вирішення бізнес-проблем, поведінкова психологія людини в економічній діяльності.

8. Концепція утилітарності (задоволення) при прийнятті рішень. Що таке ризик? Як його вимірювати та враховувати при прийнятті бізнес-рішень.

Тестові завдання

1. Ефект фінансового важеля — це:

а) збільшення рентабельності власного капіталу за рахунок використання позик;

б) збільшення прибутку за рахунок позик;

в) збільшення загальної рентабельності активів за рахунок залучення позик.

2. Плече фінансового важеля:

а) зменшує ефект фінансового важеля;

б) збільшує ефект фінансового важеля;

в) не впливає на ефект фінансового важеля;

г) може і зменшувати, і збільшувати ефект фінансової важеля.

3. «Ціна капіталу» — це:

а) вартість матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства;

б) сума коштів, яку витрачають на користування залученими фінансовими ресурсами;

в) сума коштів, яку треба сплатити за використання певного обсягу фінансових ресурсів, виражена у відсотках від їхнього загального обсягу.

4. Ціну капіталу розраховують, щоб:

а) визначити рівень фінансових витрат підприємства для підтримки свого економічного потенціалу;

б) обґрунтувати рішення щодо інвестиційних проектів;

в) управляти структурою капіталу;

г) оцінити вартість підприємства;

д) немає правильної відповіді.

5. Ризик втраченої вигоди — це:

а) небезпека втратити кошти внаслідок зміни курсу валют;

б) небезпека втратити кошти внаслідок отримання непрямих збитків від подій;

в) небезпека втратити кошти через переважання відсотків у залучених коштах над відсотками з розміщених засобів;

г) небезпека втратити кошти у результаті їх неповернення.

6. Для обґрунтування інвестиційного проекту використовують показники:

а) рентабельності;

- б) внутрішньої норми прибутковості;
- в) максимального грошового потоку;
- г) чистої поточної вартості;
- д) максимального грошового відпливу;
- е) терміну окупності;
- ж) точки беззбитковості;
- з) варіанти а, б, д, ж;
- и) варіанти а, б, в, ж.

7. Ануїтет — це:

- а) інвестиції, вкладені в статутний капітал підприємства;
- б) інвестиції, що приносять певний прибуток через рівні проміжки часу;
- в) інвестиційні вкладення в цінні папери кількох підприємств.

8. Основні фактори, що впливають на розмір дисконтної ставки:

- а) законодавча база, інфляція;
- б) номінальна відсоткова ставка, ризик;
- в) розмір реальної відсоткової ставки, інфляція, ризик.

9. Фінансовий менеджмент являє собою:

- а) державне управління фінансами;
- б) управління фінансовими потоками комерційних організацій в ринковій економіці;
- в) управління фінансовими потоками некомерційних організацій.

10. Які функції виконують фінанси організацій?

- а) відтворювальну, контрольну, розподільну;
- б) контрольну, облікову;
- в) розподільну, контрольну.

11. Хто формує фінансову політику організації?

- а) головний бухгалтер організації;
- б) фінансовий менеджер;
- в) керівник суб'єкта господарювання.

12. Основною метою фінансового менеджменту є:

- а) розробка фінансової стратегії організації;
- б) збільшення дивідендів організації;
- в) максимізація ринкової вартості організації.

13. Об'єктами фінансового менеджменту є:

- а) фінансові ресурси, необоротні активи, заробітна плата основних робітників;
- б) рентабельність продукції, фондівдача, ліквідність організації;
- в) фінансові ресурси, фінансові відносини, грошові потоки.

14. Що являється управляючою підсистемою фінансового менеджменту?

- а) дирекція комерційної організації;
- б) фінансовий підрозділ та бухгалтерія;
- в) маркетингова служба підприємства.

15. Що входить до основних повноважень фінансового менеджера?

- а) управління цінними паперами, запасами, залученим капіталом;
- б) управління ліквідністю, організація взаємовідносин з кредиторами;
- в) управління фінансовими ризиками, податкове планування, розробка стратегії розвитку організації.

16. До основних концепцій фінансового менеджменту відносяться концепції:

- а) подвійного запису;
- б) компромісу між доходністю та ризиком;
- в) делегування повноважень.

17. «Золоте правило» фінансового менеджменту – це:

- а) грошова одиниця сьогодні коштує більше, ніж грошова одиниця завтра;
- б) доход зростає у міру зменшення ризику;
- в) чим вище платоспроможність, тим менше ліквідність.

18. Рівномірні платежі або надходження грошових коштів через однакові інтервали часу при використанні однакової ставки відсотка – це:

- а) ануїтет;
- б) дисконтування;
- в) своп.

19. Якщо рівномірні платежі підприємства робляться у кінці періоду, то такий потік називається;

- а) пренумерандо;
- б) післянумерандо;
- в) постнумерандо.

Ситуації для обговорення

1. Дайте характеристику основних напрямків діяльності фінансового менеджера. Відповіді на які запитання повинен давати фінансовий менеджер?

2. Прокоментуйте твердження «Як і баланс, звіт про фінансові результати мають самостійне значення в звітності українських підприємств». В чому проявляється самостійність?

3. Чи можливо, на ваш погляд, ранжувати показники ринкової привабливості фірми з позиції її менеджерів, власників та контрагентів?

4. Які принципові відмінності в порядку складання і надання звітності в директивній економіці і в ринковій економіці?

5. Що таке балансове рівняння? Як відрізняються баланси і балансові рівняння, які орієнтовані на різні категорії користувачів?

6. Чи існує взаємозв'язок між процесом розробки і введенням міжнародних стандартів фінансової звітності і фінансовими інвестиціями? Якщо так, то в чому її сутність?

7. В чому полягають особливості роботи фінансового аналітика і фінансового інженера?

8. Яким чином фінансові інструмент здійснюють вплив на прозорість фінансової звітності?

9. Дайте характеристику специфічних інтересів різних осіб, як мають зацікавленість к даному суб'єкту господарювання. Чи завжди ці інтереси гармонійні? Яким чином можливо подолати суперечності між інтересами різних груп? Спробуйте привести конкретні приклади.

10. Дайте характеристику сутності гіпотез слабої, помірної та сильної форм ефективності ринку. Чи можливо на практиці існування сильної форми ефективності? Відповідь обґрунтуйте.

11. В чому полягає конфлікт інтересів в ланцюгу «власник – менеджер»? Приведіть приклади інших ланцюгів інтересів. Опишіть конфлікт інтересів. Запропонуйте способи його подолання.

12. Яким чином трактується поняття інсайдерів інформації в фінансовому менеджменті? Наведіть приклади з різних позицій.

13. З якими науками перш за все пов'язаний фінансовий менеджмент? З якою або з якими із них цей зв'язок має найбільш тривалу історію і чому?

Перелік посилань

Навчальна література: [1,-16].

Законодавча і нормативна база: [3; 4; 5; 6; 8; 11].

Періодичні видання: [1, 2].

Додаткова література: [37].

Електронні ресурси [2;3; 4; 5; 6; 7; 8;9;10; 11].

Практичне заняття № 18

Тема: Фінансова безпека держави

Питання для обговорення

1. Розкрийте економічну сутність поняття «фінансова безпека держави».
2. Суб'єкти фінансової безпеки держави.
3. Назвіть основні загрози фінансовій безпеці держави.
4. Сутність термінів «індикатор» та «порогові значення індикаторів».
5. Визначте сутність «бюджетної безпеки держави».
6. Основні проблеми бюджетної системи.
7. З'ясуйте сутність поняття «боргова безпека». Охарактеризуйте основні індикатори, що визначають боргову безпеку.
8. Назвіть основні заходи підвищення боргової безпеки.
9. Сутність терміна «інфляція». Хто розраховує рівень інфляції в Україні?
10. Основні загрози фінансовій безпеці, які спонукає інфляція. Охарактеризуйте напрями антиінфляційної політики.
11. Визначте сутність валютної безпеки держави.
12. Переваги та недоліки у залученні іноземного капіталу банківським сектором України.

13. З'ясуйте сутність поняття «інвестиційна безпека держави». Охарактеризуйте основні індикатори, що визначають інвестиційну безпеку.
14. Назвіть загрози інвестиційній безпеці держави.

Теми для індивідуальної роботи студентів

1. Вплив податкової та бюджетної політики на ресурсний потенціал суб'єктів господарювання.
2. Проблеми та перспективи формування фондового ринку України.
3. Іноземний досвід реформування пенсійних систем.
4. Іноземні інвестиції як важливий ресурс забезпечення макроекономічної стабільності України.
5. Проблеми фінансування соціальних зобов'язань держави.
6. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на фінансову безпеку держави.
7. Інфляція в Україні: проблеми, ризики, перспективи.
8. Державна політика збільшення доходів населення та його платоспроможності.
9. Вплив структури доходів населення на рівень споживання.

Тестові завдання

1. Основні складові фінансової безпеки держави:

- а) бюджетна, боргова, валютна, інвестиційна, податкова;
- б) бюджетна, грошово-кредитна, екологічна, митна;
- в) бюджетна, соціальна, виробнича, цінова; продовольча.

2. Індикаторами боргової безпеки є:

- а) платіжний баланс;
- б) рівень інфляції;
- в) обсяги внутрішніх та зовнішніх запозичень держави.

3. Як називається процес погашення основного обсягу заборгованості й відсотків за рахунок коштів, отриманих від розміщення нових позик:

- а) рефінансування державного боргу;
- б) реорганізація фінансової політики держави;
- в) монополізація економіки держави?

4. Бюджетна безпека це:

- а) це спроможність бюджетної системи забезпечити платоспроможність держави під час збалансування доходів і видатків;
- б) це спроможність бюджетної системи забезпечити фінансову самостійність держави та ефективне використання нею бюджетних коштів;
- в) здатність держави за допомогою бюджету виконувати властиві їй функції та завдання;
- г) всі відповіді вірні.

5. Рівень фінансової безпеки характеризують:

- а) коефіцієнти;
- б) індикатори;
- в) показники.

6. Як називається підвищення загального рівня цін в економіці, спричинене зниженням купівельної спроможності грошей, унаслідок переповнення каналів обігу надлишковою кількістю паперових грошей, незабезпечених відповідним збільшенням товарної маси:

- а) інфляція;
- б) дефляція;
- в) платіжний баланс?

7. Порогові значення індикаторів фінансової безпеки визначаються:

- а) експериментально на основі досвіду;
- б) з урахуванням граничних критеріїв, установлених для країн-кандидатів на вступ до ЄС;
- в) як співвідношення значень індикаторів попереднього року до значень поточного року;

г) варіанти відповіді а) і б) правильні.

8. В якому документі, міститься достовірна інформація щодо дефіциту державного бюджету:

- а) бюлетень НБУ;
- б) закон про Державний бюджет України;
- в) звітні матеріали Міністерства фінансів України;
- г) варіанти відповіді а) і б) правильні;
- д) варіанти відповіді б) і в) правильні;
- е) варіанти відповіді а), б) і в) правильні?

9. Боргова безпека держави це:

- а) певний критичний рівень державної заборгованості, який дозволяє зберегти стійкість фінансової системи країни до внутрішніх і зовнішніх загроз;
- б) певний рівень внутрішньої і зовнішньої державної заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування;
- в) стабільність грошово-кредитної системи, та доступність кредитних ресурсів;

г) всі відповіді вірні.

10. Що сприятиме забезпеченню податкової безпеки України:

- а) оптимальне співвідношення прямих і непрямих податків;
- б) упорядкування податкових пільг;
- в) обґрунтування системи диференційованих ставок податків;
- г) значне зростання прямих податків;
- д) збільшення ставки непрямих податків;
- е) варіанти відповіді а), б) та в) правильні;
- ж) варіанти відповіді б), г) і д) правильні?

11. Помірною вважається інфляція в діапазоні:

- а) від 2 до 4%;
- б) від 5 до 20%;

в) від 20 до 25%.

12. Соціальна безпека це:

- а) рівень соціальної стабільності суспільства;
- б) забезпечення збалансованого розвитку соціальної сфери;
- в) система забезпечення соціальних умов та соціальної захищеності суспільства, держави;
- г) система зменшення соціальних ризиків.

13. Фінансова безпека держави це:

- а) рівень захищеності фінансових інтересів держави;
- б) спроможністю держави ефективно формувати та раціонально використовувати фінансові ресурси, достатні для виконання покладених на неї функцій і завдань;
- в) складова економічної безпеки держави;
- г) рівень фінансової незалежності держави;
- д) всі відповіді вірні.

14. Основні фактори, що впливають на фінансову безпеку держави:

- а) фінансова політика держави;
- б) законодавче регулювання фінансової сфери;
- в) політичний, інвестиційний клімат в державі;
- г) стабільність зовнішньоекономічних зв'язків;
- д) всі відповіді вірні.

Ситуації для обговорення

1. Які передумови стали визначальними у підвищенні уваги до проблеми забезпечення економічної безпеки?
2. Що таке бюджетний дефіцит? Як він впливає на фінансову безпеку держави?
3. Хто затверджує структуру і граничний обсяг державного боргу країни?
4. Які ви знаєте головні заходи щодо поліпшення діяльності банківського сектору?
5. Проаналізуйте становлення і розвиток правового регламентування економічної безпеки в Україні. Які зміни відбулися у правовому забезпеченні і теоретико-методологічному розумінні економічної безпеки?
6. Що розуміють під поняттями «економічна безпека» та «фінансова безпека»?
7. Який, на вашу думку, підхід у найповнішій формі розкриває суть фінансової безпеки держави?
8. Які внутрішні і зовнішні фактори визначають стан фінансової безпеки держави?
9. Чому фінансову безпеку вважають найважливішою складовою економічної безпеки держави?
10. Чи доцільно у структурі фінансової безпеки держави виділяти такі складові: фінансова безпека людини, фінансова безпека підприємства, фінансова безпека регіону?

11. Що таке національні економічні інтереси? Наведіть приклад пріоритетних національних інтересів в економічній і фінансовій сферах.
12. Що розуміють під загрозами економічній безпеці держави?
13. Що таке індикатори економічної безпеки та які їх граничні значення?
14. Які індикатори оцінки стану фінансової безпеки України Вам відомі?
15. Що розуміють під механізмом забезпечення фінансової безпеки держави?
16. Яким чином можна забезпечити фінансову безпеку держави?
17. Чи вірно, що економічну безпеку необхідно розглядати як окрему складову національної безпеки?
18. Чи вірно, що економічну безпеку необхідно розглядати як окрему складову національної безпеки?
19. Дайте визначення індикаторам економічної безпеки. Приведіть приклад загальних індикаторів економічної безпеки. Подумайте на що впливають дані індикатори економічної безпеки.
20. Чим валютна безпека відрізняється від грошово-кредитної?
21. Розкрийте багатоаспектну сутність поняття «фінансова безпека», враховуючи відомі вам концептуальні підходи. Який, на вашу думку, підхід у найповнішій формі розкриває суть фінансової безпеки держави?
22. Подумайте, як впливає фінансова криза на фінансову безпеку держави?
23. Обґрунтуйте або заперечте твердження: однією із найважливіших складових економічної безпеки є фінансова безпека, без якої практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед державою.
24. Фінансова безпека держави має як внутрішній, так і зовнішній аспекти. Поясніть, в чому вони полягають.
25. Фінансова безпека є надзвичайно складною багаторівневою системою, яку утворюють ряд підсистем, кожна з яких має власну структуру і логіку розвитку. Поясніть сутність таких підсистем: бюджетна безпека, боргова безпека держави.

Перелік посилань

Навчальна література: [1-16].

Законодавча і нормативна база: [1;3; 5; 6; 10; 11; 18; 22; 28].

Періодичні видання: [1, 2].

Додаткова література: [1,36;39].

Електронні ресурси [1; 2; 3; 4; 5; 6;8; 9; 10; 11].

Змістовий модуль 3 Міжнародні фінанси

Практичне заняття № 19

Тема: Складові ланки та грошові потоки міжнародних фінансів

Питання для обговорення

1. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів.
2. Походження поняття «міжнародні фінанси». Передумови виникнення та історія розвитку науки про міжнародні фінанси.
3. Зміст і сутність міжнародних фінансів, їх специфічні ознаки.
4. Місце міжнародних фінансів у системі зовнішньоекономічних відносин.
5. Суб'єкти міжнародних фінансових відносин.
6. Система міжнародних фінансових відносин.
7. Роль держави у міжнародних фінансах.
8. Основні напрями сучасної політики України в галузі міжнародних фінансів.
9. Поняття «валюта» та «валютна система».
10. Види валютних систем та їх елементи.
11. Міжнародні розрахункові грошові одиниці.
12. Причини виникнення міжнародних фінансових інститутів.
13. Економічна діяльність ООН і ЄС.
14. Особливості формування бюджету ООН і ЄС.
15. Міжнародний валютний фонд: сфера діяльності, механізми кредитування.
16. Світовий банк: діяльність, структура.
17. Європейський банк реконструкції і розвитку

Теми для індивідуальної роботи студентів

1. Історія розвитку міжнародних фінансів.
2. Обґрунтуйте роль і призначення міжнародних фінансів і їх вплив на розвиток міжнародної фінансової системи.
3. Сучасні принципи і форми реалізації міжнародної фінансової політики.
4. Особливості організації офшорних операцій.
5. Особливості використання кредитних ліній міжнародних фінансових інститутів.
6. Співробітництво України і МВФ.
7. Співробітництво України і Світового банку
8. ЄБРР та його роль в розвитку міжнародного кредитування.
9. Основні тенденції розвитку світового фінансового ринку.
10. Стан і перспективи розвитку міжнародного фінансового ринку.
11. Характеристика та основні тенденції розвитку світового фондового ринку.

12. Стан і перспективи розвитку міжнародного ринку кредитних ресурсів.
13. Тенденції та аналіз поточного стану світового валютного ринку.
14. Основні етапи формування ринку єврооблігацій
15. Процентна політика при міжнародному кредитуванні
16. Взаємозв'язок світових фінансів з економіками країн, що розвиваються та реформуються.
17. Вплив світових фінансів на країни з розвинутою економікою.
18. Проблеми подальшої інтеграція України в світовий фінансовий простір.

Тестові завдання

1. Елементами світової валютної системи є:

- а) форми міжнародних засобів та уніфікований режим валютних паритетів та курсів;
- б) умови взаємної конвертованості валют та уніфікація правил міжнародних розрахунків; режим валютних ринків та ринків золота;
- в) міжнародні валютно-фінансові організації та міжнародне регулювання валютних обмежень;
- г) правильної відповіді немає.

2. Які особливості має «інкасо» в міжнародних розрахунках:

- а) як правило, має документальний характер, тобто банки приймають на інкасо доручення експортерів при наявності комерційних документів;
- б) розрахункові документи акцептуються імпортером у попередньому порядку;
- в) широко застосовується кредит: експортеру - у вигляді дисконту векселя; імпортеру - у вигляді підтоварних позик;
- г) правильної відповіді немає.

3. Валютний кліринг у міжнародних розрахунках для їх суб'єктів має обов'язковий характер. Міждержавними угодами визначаються:

- а) банки, уповноважені вести клірингові рахунки та порядок погашення сальдо з клірингу - без конверсії, з обмеженою або повною конверсією сальдо в іншу валюту;
- б) обсяг клірингу (всі платежі з товарообороту чи їх частина) та валюта клірингу;
- в) технічний кредит - граничне сальдо заборгованості на кліринговому рахунку;
- г) правильної відповіді немає.

4. Істотний вплив на організацію міжнародних розрахунків мають норми валютного законодавства кожної держави, насамперед ті, що стосуються валютних обмежень. Такі норми можуть передбачати:

- а) блокування виручки іноземних експортерів від продажу товарів у даній країні, обмеження їх можливостей розпоряджатися цими коштами; продаж експортером валютної виручки повністю або частково центральному банку;

б) обмеження продажу іноземної валюти імпортерам та заборону продажу товарів за кордоном за національну валюту;

в) множинність валютних курсів тощо;

г) правильної відповіді немає.

5. Валютна операція, що поєднує купівлю валюти на умовах СПОТ в замін на національну з послідуєчими викупамми (англ. swap — міняти, а на жаргоні валютного ринку — угода «купи-продай»):

а) операція опціон;

б) операція ф'ючерс;

в) операція своп;

6. Валютний ринок є системою сталих і водночас різноманітних економічних та організаційних відносин між учасниками міжнародних розрахунків з приводу:

а) зовнішньої торгівлі та валютних операцій;

б) здійснення інвестицій та надання послуг;

в) різних видів діяльності, які вимагають обміну і використання різних іноземних валют;

г) вірної відповіді немає

7. При прямому котируванні іноземної валюти курс продажу буде курсу покупки:

а) менше;

б) більше;

в) рівний;

г) протилежний.

8. Арбітражні конверсійні операції (валютний арбітраж) пов'язані з відкриттям валютним дилером спекулятивної валютної позиції за рахунок банку з метою отримання прибутку при зміні валютного курсу. Довга позиція відкривається в очікуванні курсу валюти:

а) зниження;

б) росту;

в) зміни;

г) несприятливої зміни.

9. Обмін однієї валюти на іншу по діючому валютному курсу на певну дату, це:

а) котирування;

б) форфейтинг;

в) конверсія;

г) вірної відповіді немає.

10. В чому різниця між спот-курсом і форвардним курсом?

а) в даті обміну;

б) в різниці між курсом продажу і курсом покупки;

в) лише в назві;

г) вірної відповіді немає.

11. Особливості міжнародних розрахунків полягають у такому:

а) повинні відповідати міжнародним правилам щодо порядку здійснення розрахунків;

б) при встановленні тривалих партнерських зв'язків між контрагентами форма оплати рахунків не може змінюватись;

в) процес розрахунків є більш складним;

г) форму оплати може визначити тільки іноземний партнер;

д) розрахунки здійснюються тільки за умови пред'явлення відповідних документів;

е) розрахунки здійснюються тільки банківським переказом.

12. Найважливішими групами показників при оцінці «іноземної фірми-партнера» є групи, які характеризують:

а) економічний потенціал фірми;

б) ефективність використання трудових ресурсів;

в) конкурентоспроможність фірми;

г) ефективність діяльності фірми;

д) вплив на зовнішнє середовище;

е) впровадження інновацій;

ж) фінансове становище фірми.

13. Партнери, які співпрацюють незначний проміжок часу і ступінь довіри між якими невисокий, найчастіше використовують такі форми розрахунків:

а) відкритий рахунок;

б) готівка;

в) інкасо;

г) вексель;

д) акредитив;

е) банківський переказ

14. При прямому котируванні іноземної валюти курс продажу буде курсу покупки:

а) менше;

б) більше;

в) рівнин;

г) протилежний.

15. Обмін однієї валюти на іншу по діючому валютному курсу на певну дату, це:

а) котирування;

б) форфейтинг;

в) конверсія;

г) вірної відповіді немає.

16. В чому різниця між спот-курсом і форвардним курсом?

а) в даті обміну;

б) в різниці між курсом продажу і курсом покупки;

в) лише в назві;

г) вірної відповіді немає.

17. Міжнародний фінансовий ринок це:

- а) ринок, на якому функціонують грошові кошти;
- б) ринок, на якому визначається попит і пропозиція на різні фінансові інструменти;
- в) система ринків, серед яких найважливіша роль належить грошовому ринку;
- г) всі відповіді вірні.

18. Головною функцією міжнародного фінансового ринку є:

- а) купівля-продаж фінансових інструментів;
- б) регулювання обмінного курсу валют;
- в) розподіл грошових потоків всередині країни;
- г) трансформація вільних коштів у позиковий капітал.

19. До фінансових інструментів, що обертаються на міжнародному фінансовому ринку належать:

- а) акції, облігації, векселі, деривативи;
- б) кредит, лізинг, франчайзинг, траст;
- в) позики, капітальні інвестиції, дивіденди;
- г) всі відповіді вірні.

20. До строкових операцій на валютному ринку відносяться:

- а) форвардні;
- б) конверсійні;
- в) інвестиційні;
- г) ф'ючерсні.

21. Коли курс долара на валютному ринку росте це означає, що:

- а) різні країни почали охоче купувати американські товари;
- б) почали купувати американські товари з меншим бажанням;
- в) долар більше не вважається основною світовою валютою;
- г) у міжнародних валютних операціях використовується тільки долар.

22. Фондові операції бувають:

- а) емісійні, інвестиційні, клієнтські;
- б) коротко-, середньо- та довгострокові;
- в) валютні, кредитні, депозитні;
- г) всі відповіді вірні.

23. Національний валютний ринок це –

- а) сукупність валютних операцій, що здійснюються банками, які розташовані на території даної країни;
- б) ринок, на якому здійснюється купівля-продаж валютних цінностей;
- в) всі відповіді вірні;
- г) вірної відповіді нема.

24. За видами валютних операцій валютні ринки поділяють на:

- а) спот-ринки;
- б) форвард-ринки;
- в) своп-ринки;
- г) всі відповіді вірні

25. Валютна операція, що поєднує купівлю валюти на умовах СПОТ в заміні на національну з послідовними викупамі:

- а) операція опціон;
- б) операція ф'ючерс;
- в) операція своп;
- г) вірної відповіді немає.

26. Валютний ринок є системою сталих і водночас різноманітних економічних та організаційних відносин між учасниками міжнародних розрахунків з приводу:

- а) зовнішньої торгівлі та валютних операцій;
- б) здійснення інвестицій та надання послуг;
- в) різних видів діяльності, які вимагають обміну і використання різних іноземних валют;
- г) вірної відповіді немає

27. Ця валютна операція являє собою угоду, при якій платежі проводяться у встановлений термін (від одного тижня до п'яти років) по курсу, зафіксованому на час укладення угоди по контракту, тобто, це угоди, в яких сторони домовляються про поставку певної суми валюти через конкретний період часу після укладання угоди за курсом, зафіксованим в угоді:

- а) форвард-курс (форвардний курс);
- б) крос-курс;
- в) аутрайт;
- г) вірної відповіді немає.

28. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації здійснюють:

- а) кредитування транснаціональних корпорацій;
- б) міждержавне регулювання міжнародних валютно-кредитних та фінансових відносин;
- в) нагляд за світовою валютною системою та станом валютних курсів.

29. Міжнародний валютний фонд створений на:

- а) Бреттон-Вудській конференції;
- б) Генуезькій конференції;
- в) Паризькій конференції.

30. Оперативною діяльністю МВФ керує:

- а) Президент США;
- б) Голова Світового банку;
- в) Виконавча рада (Рада директорів).

31. Механізм резервних часток передбачає:

- а) використання загальних ресурсів фонду МВФ;
- б) отримання країною на визначений час своїх коштів з фонду МВФ;
- в) отримання країною суми, визначеної в угоді, та в будь-який час протягом дії угоди.

32. Скільки юридично відокремлених підрозділів складають Групу Світового банку:

- а) три;
- б) п'ять;
- в) вісім.

33. Механізми розширеного і додаткового фінансування передбачають:

- а) фінансування, націлене на підтримку реформ, перехід до ринкової економіки тощо;
- б) придбання у МВФ країною, що потребує позичку, необхідні їй кошти за національну валюту;
- в) кредитування середньострокових програм з метою вирішення проблем з платіжними балансами, що викликані макроекономічними проблемами.

34. Кожна країна — член МВФ зобов'язана вступити до:

- а) Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР);
- б) Міжнародної асоціації розвитку (МАР);
- в) Міжнародного центру урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС).

35. Головним органом управління МБРР є:

- а) Рада керуючих;
- б) Виконавча рада МВФ;
- в) Директорат.

36. Оперативне керівництво діяльністю МБРР здійснює:

- а) Директорат;
- б) Президент;
- в) Голова ради керуючих.

37. Цілями функціонування МБРР є:

- а) надання гарантій від ризиків;
- б) отримання прибутку;
- в) довгострокове кредитування економіки країн-членів.

38. Міжнародна фінансова корпорація (МФК):

- а) надає кредити для розвитку найбільш біднішим країнам;
- б) страхує іноземних інвесторів від ризиків;
- в) сприяє розвитку та забезпеченню фінансування приватних підприємств в країнах, що формують ринкову економіку

39. Відпливу іноземного капіталу з країни сприяє:

- а) зменшення курсу національної валюти.
- б) збільшення курсу національної валюти.
- в) не викликає зміну курсу національної валюти.

40. З метою захисту економічних інтересів України, українських виробників та у разі ввезення на митну територію України і вивезення за межі цієї території товарів застосовуються:

- а) спеціальне мито;
- б) антидемпінгове мито;
- в) компенсаційне мито;
- г) всі відповіді вірні.

Ситуації для обговорення

1. Які функції виконують міжнародні фінанси?
2. Що таке «міжнародний фінансовий ринок»?
3. У чому полягає принципова відмінність міжнародного фінансового ринку від світового?
4. В реальній міжнародній практиці для ліквідних ринків валютні дилери часто розраховують крос-курси простим способом. В чому його суть?
5. Чим відрізняється форвардний курс від курсу СПОТ?
6. Які організації входять до складу Світового банку?
7. Що являють собою міжнародні фінансові потоки?
8. Як встановлюється валютний курс?
9. Яка мета створення Банку міжнародних розрахунків?
10. Яка мета створення МВФ?
11. Які його головні цілі та функції МВФ ?
12. Як формується капітал МВФ?
13. Які існують переваги і недоліки кредитування по лінії МБРР?
14. Які функції і напрями діяльності МБРР?
15. Як формуються капітал і ресурси МБРР?
16. Які умови передбачає надання кредитів по лінії МВФ?
17. Що спільного і що відмінного у функціональному призначенні МВФ і Світового банку?
18. У чому суть валютного регулювання?
19. Як формуються фінансові ресурси МБРР?
20. У чому полягають відмінності між іноземними облігаціями та єврооблігаціями?
21. Що таке євроноти та які їх економічні переваги?
22. Що спільного, а що відмінного існує між міжнародними організаціями і міжнародними фінансовими інститутами?
23. Які основні напрями економічної діяльності ООН?
24. Як формується і використовується бюджет ООН?
25. Які особливості формування бюджету ЄС Ви знаєте?
26. Що розуміють під хеджуванням валютних і процентних ризиків?

Перелік посилань

Навчальна література: [1-16].

Законодавча і нормативна база: [3; 5; 6; 10; 11; 17; 18; 21; 24].

Періодичні видання: [1, 2].

Додаткова література: [5; 6; 7; 8; 12; 20; 26; 28; 29; 30].

Електронні ресурси [3; 4; 8; 10; 11; 12].

Практичне заняття № 20

Тема: Фінансові системи країн з розвинутою ринковою економікою

Питання для обговорення

1. Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою економікою.
2. Фінансова система США.
3. Фінансова система Німеччини.
4. Фінансова система Англії.
5. Фінансова Франції.
6. Фінансова система Японії.
7. Фінансова система Китаю.
8. Загальна характеристика фінансів Скандинавських країн.

Теми для індивідуальної роботи студентів

Фінансові методи і моделі регулювання фінансових відносин у країнах з розвинутою економікою.

1. Сучасні тенденції становлення і розвитку фінансових систем зарубіжних країн.
2. Структура економіки США, фінансово-економічні показники розвитку.
3. Напрямки сучасної бюджетної та податкової політики США.
4. Практика внутрішніх та зовнішніх запозичень США.
5. Тенденції і проблеми розвитку фінансової системи США на сучасному етапі.
10. Структурна будова та загальна характеристика окремих ланок фінансової системи Японії.
11. Організація оподаткування Японії.
12. Динаміка державного боргу Японії.
13. Японія, «азіатські тигри» та розвиток світової економіки.
14. Фінансування дефіциту державного бюджету Великої Британії.
15. Структура, інструменти та учасники фінансових ринків Великої Британії.
16. Державний сектор Німеччини – склад і структура. Система доходів та видатків держави.
17. Бюджетний процес у ФРН.
18. Сучасна податкова система ФРН.
19. Напрямки, проблеми і перспективи фінансово-кредитних відносин Німеччини та України.
20. Структурна будова та загальна характеристика окремих ланок фінансових систем (по країнах).
21. Сфери та ланки фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.

Ситуації для обговорення

1. Поясніть, чому існує багато визначень поняття «фінансова система», перелічіть їх і виділіть основні функції фінансових систем.
2. Назвіть основні сфери та ланки фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Коротко охарактеризуйте кожну її ланку.
3. Яка роль та місце кожної ланки в структурі фінансової системи?
4. Які риси характерні для сучасного процесу глобалізації? Наведіть свої приклади чутливості фінансових систем різних країн до економічних коливань у світовому масштабі.
6. Охарактеризуйте проблеми і перспективи розвитку фінансової системи США.
7. Охарактеризуйте фінансову систему Німеччині.
8. Чим фінансова система України схожа на фінансову систему Франції?
9. Які специфічні особливості має фінансова система Польщі?
10. Назвіть особливості фінансової системи Китаю.
11. Визначте специфічні особливості формування фінансової системи Скандинавських країн.
12. Охарактеризуйте стан сучасних фінансів у Великій Британії.
13. Охарактеризуйте сучасний стан фінансової системи Японії.
14. Охарактеризуйте сучасний стан фінансової системи Китаю.
15. Визначте специфічні особливості формування фінансової системи країн-членів ЄС.

Перелік посилань

Навчальна література: [1-16].

Законодавча і нормативна база: [1; 3; 5; 6; 11; 17; 18; 20].

Періодичні видання: [1, 2].

Додаткова література: [4; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19].

Електронні ресурси [3; 4; 8; 10; 11; 12].

Практичне заняття № 21

Тема: Особливості фінансів Європейського Союзу

Питання для обговорення

1. Етапи економічної інтеграції в Європі.
2. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції.
3. Валютно-фінансова конвергенція та особливості фінансів ЄС.
4. Бюджет ЄС. Бюджетна стратегія і бюджетний процес.
5. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах ЄС.
6. Валютна інтеграція. Спільна валютна політика та запровадження євро.
7. Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики.

8. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи ЄС.
9. Проблеми та перспективи розвитку фінансових відносин України і країн членів ЄС.
10. Етапи впровадження єдиної європейської валюти – євро.

Теми для індивідуальної роботи студентів

1. Євроринок: характеристика, понятійний апарат.
2. Характеристика боргових ринків Європи.
3. Організація випуску єврооблігацій.
4. Характеристика інструментів ринку єврооблігацій.
5. Розвиток та обсяги ринку єврооблігацій.
6. Ринок короткострокових боргових паперів.
8. Ринок єврокомерційних паперів.
9. Ринок євронот.

Ситуації для обговорення

1. Коли і з якою метою було створено ЄС?
2. Скільки країн є членами ЄС на сьогоднішній день?
3. Які країни члени ЄС входять до єврозони?
4. Чому не всі країни члени ЄС входять до єврозони?
5. Які критерії вступу країн до ЄС?
6. Які особливості формування бюджету ЄС Ви знаєте?
7. Куди використовуються кошти бюджету ЄС?
8. Визначте фінансові передумови створення Європейського Союзу.
9. У чому полягає специфіка фінансів Європейського Союзу?
10. Охарактеризуйте досягнення і проблеми фінансового розвитку Європейського Союзу.
11. Як вплинула Європейська інтеграція на фінансове світове становище?
12. Охарактеризуйте валютну інтеграцію Європейського Союзу.
13. Чи впливають фінансові проблеми ЄС на фінансово-економічний стан України?

Перелік посилань

- Навчальна література: [1-16].
Законодавча і нормативна база: [3; 17; 21].
Періодичні видання: [1, 2].
Додаткова література: [7; 12; 17; 18; 20; 28; 29; 30].
Електронні ресурси [3; 8; 12; 13].

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Буряк П. Ю. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник / П.Ю. Буряк. - К.: Ліра - К, 2010. – 528 с.
2. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник / О.Д. Василик – К.: НІОС, 2000. – 416 с.
3. Вдовенко Л.О. Фінанси: Навч. посіб. / Л.О. Вдовенко, Н.М. Сушко, Н.Д. Фаюра – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 152 с.
4. Венгер В.В. Фінанси: Навч. посібник / В.В. Венгер – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
5. Іжевський П.Г. Фінанси: Посібник./ П.Г. Іжевський, О.Е. Кошонько – К.: Видавництво ТОВ «Патерик», 2013. – 376 с.
6. Карпінський Б. А. Фінансова система: навч. посіб. / Б. А. Карпінський. – К. : Ліра-К, 2015. – 280 с.
7. Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч. посіб. / Д. І. Коваленко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 578 с.
8. Кремень В.М. Фінанси: навчальний посібник (гриф МОН України) / О.І. Кремень, В.М. Кремень. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.
9. Кудряшов В. П. Фінанси: навч. посіб. / В. П. Кудряшов. – К. : Ліра-К, 2011. – 352 с.
10. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 3 – те вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2006. – 240 с.
11. Романенко О.Р. Фінанси: підручник / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.
12. Стойко О.Я. Фінанси: навч. посіб. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. –К.: Алерта, 2014. – 432 с.
13. Фінанси: підручник. / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с.
14. Фінанси: навчальний посібник / С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич; за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. – 384 с.
15. Фінанси: підручник для студентів вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації / авт. кол. за ред. А.Я. Кузнецової, Г.М. Азаренкової. – К.: УБС НБУ, 2011. – 495 с.
16. Фінанси для фінансистів: підручник. / О. А. Шеремет, І.В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 612 с.

Законодавчі та нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Конституція України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 14.01.1998 № 16/98-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр>
5. Податковий Кодекс України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 07.12.2000 № 2121-III – Режим доступу: Верховна Рада України; Закон від 07.12.2000 № 2121-III
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Бюджетного кодексу України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 08.07.2010 № 2457-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2457-17>.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 28.12.2014 № 77-VIII – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/77-19>
9. Про депозитарну систему України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 06.07.2012 № 5178-VI – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 23.03.2000 № 1602-III. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
11. Про Державний бюджет України на 2016 рік [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон, Бюджет від 25.12.2015 № 928-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
12. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 09.07.2003 № 1058-IV – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 23.09.1999 № 1105-XIV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності [Електронний ресурс]: Верховна Рада

України; Закон від 23.09.1999 № 1105-XIV – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

15. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 02.03.2000 № 1533-III. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>

16. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 08.07.2010 № 2464-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

17. Про інститути спільного інвестування [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 № 5080-VI – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>

18. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 20.05.1999 № 679-XIV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

19. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 19.06.2003 № 964-IV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

20. Про пенсійне забезпечення [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 05.11.1991 № 1788-XII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>

21. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"[Електронний ресурс]: Президент України; Указ, Стратегія від 12.01.2015 № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

22. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 12.07.2001 № 2664-III – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

23. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 23.02.2006 № 3480-IV – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

24. Про систему валютного регулювання і валютного контролю [Електронний ресурс]: Кабінет Міністрів України; Декрет від 19.02.1993 № 15-93. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

25. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 30.10.1996 № 448/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>

26. Про страхування [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Закон від 07.03.1996 № 85/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

27. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України; наказ від 29 жовтня 2013 року № 1277. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME131588.html

Періодичні видання

1. Газети: „Урядовий кур’єр”, „Голос України”, „Бізнес”, „Бізнес-Інформ”, „Галицькі контракти”, „Інвестиційна газета” та ін.
2. Журнали: „Фінанси України”, „Вісник Національного банку України”, „Банківська справа”, „Економіка України”, „Економіка та держава”, „Економіка. Фінанси. Право”, „Фінансовий простір”, „Фінансовий контроль”, „Ринок цінних паперів України”, „Бухгалтерський облік і аудит”, „Діловий вісник” та ін.

Додаткова література

1. Андрущенко В. С. Податкові системи зарубіжних держав: навч. посіб. / В. С. Андрущенко. – К.: Ліра-К, 2014. – 358 с.
2. Базилевич В. Д. Цінні папери: навч. посіб. / В. Д. Базилевич. – К.: Ліра-К, 2013. – 791 с.
3. Безугла О. В. Соціальне страхування: навч. посіб. / О. В. Безугла. – К.: Ліра-К, 2011. – 368 с.
4. Благун І. Г. Соціальне страхування [Текст]: навч. посіб. / І.Г. Благун, Ю.М. Кушнірчук, Р.П. Підлипна; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів: СПОЛОМ, 2015. - 270 с.
5. Божидарнік Н.В. Валютні операції. Підручник затверджений МОН України / Н.В. Божидарнік. - К.: Ліра-К, 2013. – 698 с.
6. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник / С.Я. Боринець — 5-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2009. - 582с.
7. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: підручник / С.Я. Боринець. – 2-ге вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2006.- 494с.
8. Бурковська А. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посібник / А. В. Бурковська, Т. І. Лункіна. – Київ: «Центр учбової літератури», 2014. – 208 с.
9. Внукова Н. М. Соціальне страхування [Текст]: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. - К.: Кондор, 2009. - 352 с.
10. Говорушко Т.А. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
11. Еш С.М. Ринок фінансових послуг: підручник / С.М. Еш. – К.: ЦУЛ, 2015. – 420 С.
12. Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу: навч. посібник / М.І. Карлін. – К.: Знання, 2011. – 639 с.
13. Карлін М.І. Фінансові системи Австралії, країн та залежних територій Океанії: навчальний посібник / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Волин. мистецька агенція “Терен”, 2012. – 180 с.
14. Карлін М.І. Фінансові системи зарубіжних країн: країни БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південно – Африканська Республіка):

навчальний посібник/ М. І. Карлін, І.П. Липовський. - Луцьк: Волин. мистецька агенція “Терен”, 2013. – 376 с.

15. Карлін М.І. Фінансові системи країн Америки: навчальний посібник / М. І. Карлін. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 496 с.

16. Карлін М.І. Фінансові системи країн Африки: навчальний посібник / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк: Волин. мистецька агенція “Терен”, 2012. – 236 с.

17. Карлін М.І. Фінансові системи країн Західної Європи: навч. посібник/ М. І. Карлін. – К.: ВД «Академія», 2009. – 320с.

18. Карлін М.І. Фінансові системи країн Центрально-Східної Європи: навчальний посібник / М. І. Карлін, І.О. Балак Луцьк: Настир’я, 2012. – 500 с.

19. Карпінський Б.А. Фінансова система. Посібник. - К.: Ліра - К, 2013. – 200 с.

20. Князь С. В. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / С. В. Князь. – К.: Ліра-К, 2013. – 364 с.

21. Козьменко О. В. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: монографія / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко. – К.: Ліра-К, 2015. – 389 с.

22. Конопліна Ю. С. Система соціального страхування в контексті сучасних економічних і демографічних тенденцій: монографія / Ю.С. Конопліна. – К. : Ліра-К, 2015. – 105 с.

23. Конопліна Ю. С. Соціальне страхування: навч. посіб. / Ю. С. Конопліна. – К.: Ліра-К, 2015. – 224 с.

24. Кропельницька С.О. Соціальне страхування: навч. посібник / С.О. Кропельницька, Т.В. Солоджук [Вид. 2-ге, перероб. та доп.] – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 336с.

25. Кропельницька С.О. Страхові послуги: навч. посіб. Для студентів напряму підготовки 6.030508 – “Фінанси і кредит” / С.О.Кропельницька, І.І.Плець. – Івано-Франківськ: ДВНЗ — Прикарпатський національний ун-т ім.В.Стефаника, 2013. – 390 с.

26. Кузьмін О. Є. Міжнародний фондовий ринок: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін. – К. : Ліра-К, 2013. – 200 с.

27. Лук'янов В. С. Сучасні фінансові ринки: монографія / В. С. Лук'янов. — Київ: Знання, 2013. — 479 с.

28. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / І.І. Д’яконова, М.І. Макаренко, Ф.О. Журавка та ін.; за ред. М.І. Макаренка та І.І. Д’яконової. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 548 с.

29. Міжнародні фінанси [тескт] навч. посіб. 5-те вид. перероб. та доп./ за ред. Козака Ю. Г.– Київ – Катовіце: Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.

30. Міжнародні фінанси: Навч. посібник /За ред. М. І. Макаренка та І. І. Д’яконової. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 548 с.

31. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія / Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А. та ін.; кер.авт.колективу д.е.н., проф. О.В. Козьменко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 317 с.

32. Рекуненко І. І. Інфраструктура фінансового ринку: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / І.І. Рекуненко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – 411 с.
33. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок: навч. посіб. / О. С. Поважний. – К.: Ліра-К, 2014. – 364 с.
34. Ринок фінансових послуг: навч. посібник / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, І. А. Шубенко та ін. – 2-е вид. перероб. і допов. – К.: Алерта, 2013. – 376 с.
35. Сич Є.М. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник / Є. М. Сич, В. П. Ільчук, Н. І. Гавриленко. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 428 с
36. Страхування: навчальний посібник / Г.М. Рябенко, Н.М. Сіренко, А.С. Кравченко. Видання Миколаїв : МНАУ, 2014.– 399 с.
37. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навчальний посібник / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» ; за заг. ред. д-ра. екон. наук, проф. С. М. Фролова. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 333 с.
38. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / За ред. І. О. Школьник. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 488 с.
39. Фінансовий ринок України в умовах мінливого середовища: колект. моногр. / В.В. Прядко та ін.; за заг. ред. В. В. Прядка. – Буков. держ. фін.-екон. ун-т. – Чернівці: Технодрук, 2014. – 215 с.
40. Формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України: Монографія / М.І. Крупка, Д.В. Ванькович, Н.Б. Демчишак, М.І. Кульчицький. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 404 с.
41. Цінні папери: Підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін. ; за ред.В.Д. Базилевича. — К.: Знання, 2011. — 1094 с.
42. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – 3-те вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535 с.
43. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Л. О. Шкварчук. – К.: Знання, 2013. – 382 с.

Електронні ресурси

1. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2015 рік [Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. та ін.]; ІБСЕД. Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ–ІІ) впровадження»? USAID. – К.. 2016. – 80 с. – Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitoring%20Quarter%202015/KV_IV_2015_Monitoring_ukr.pdf
2. Державна Казначейська служба України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kiis.com.ua/materials/pr/20142904/RIPR2014.pdf>
4. Державна служба фінансового моніторингу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua/>

5. Державна фінансова інспекція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
6. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
7. Ліга страхових організацій України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uainsur.com/liga/about/info/>
8. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
9. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/about/description>
10. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>
11. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
12. Представництво Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm
13. Офіційний сайт Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>